

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15015755	Rosalía de Castro	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CSSSC03	Animación sociocultural e turística	Ciclos formativos de grao superior	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP1128	Desenvolvemento comunitario	2016/2017	4	107	128

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	MANUEL LUIS BARREIRO CARBALLAL
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Contorno profesional.

1. As persoas que obteñan o título de técnico superior en Animación Sociocultural e Turística han exercer a súa actividade no sector dos servizos á comunidade (desenvolvemento comunitario e información xuvenil), no sector dos servizos culturais (lectura e información, tecnoloxías da información e da comunicación, etc.) e de recursos e produtos culturais diversos, e nos sectores de servizos turísticos e de lecer e tempo libre (actividades lúdicas e deportivas, ambientais e de aire libre).

2. As ocupacións e os postos de traballo máis salientables son os seguintes:

Coordinador/ora de tempo libre educativo infantil e xuvenil.

Director/ora de tempo libre educativo infantil e xuvenil.

Responsable de proxectos de tempo libre educativo infantil e xuvenil.

Coordinador/ora ou director/ora de campamentos, albergues de xuventude, casas de colonias, granxas-escola, e aulas de casas de xuventude e escolas de natureza.

Monitor/ora de tempo libre.

Animador/ora sociocultural.

Dinamizador/ora comunitario/a.

Asesor/ora para o sector asociativo.

Técnico/a comunitario/a.

Xestor/a de asociacións.

Técnico/a de servizos culturais.

Animador/a cultural.

Informador/a xuvenil.

Animador/a de hotel.

Animador/a de veladas e espectáculos.

Animador/a de actividades recreativas ao aire libre en complexos turísticos.

Xefe/a de departamento en animación turística.

Prospectiva do título no sector ou nos sectores.

1. A empregabilidade do título de técnico superior en Animación Sociocultural e Turística vén avalada polo amplo número de sectores profesionais en que desenvolve a súa actividade e que abranguen desde os servizos á comunidade ¿a través do desenvolvemento comunitario e a información xuvenil¿ aos servizos culturais e turísticos, e de lecer e tempo libre.

2. A incorporación de actividades profesionais xeradas en novos sectores, como a animación xerontolóxica, aumentará considerablemente as posibilidades de inserción laboral das persoas con esta titulación.

3. A expansión das posibilidades que ofrece a rede para a información e a comunicación fai necesarias intervencións que promovan un uso responsable destes medios por parte da xuventude, polo que o maior peso da formación relacionada coa información xuvenil e a intervención socioeducativa con este sector da poboación ha redundar tamén nunha maior empregabilidade.

4. Tamén constitúen campos de inserción laboral emerxentes os relacionados coa animación á lectura e a difusión das tecnoloxías da información e da comunicación.

5. Finalmente, a empregabilidade das persoas con esta titulación aumenta considerablemente, porque a formación do título se dirixe tanto ao persoal monitor de tempo libre como ao de dirección de actividades de lecer e tempo libre, exixidos polas administracións das comunidades autónomas.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Deseñar para unha sociedade mellor	Análise da estrutura comunitaria e do equipo e axentes comunitarios xunto cas técnicas e instrumentos da programación.	26	20
2	Participar: o verbo a conxugar nesta sociedade partida.	A UD analiza os modelos de participación social facendo especial fincapé no voluntariado e as súas estratexias.	19	15
3	Comunicar, comunicando, comunicado.	Capacitación nos diversos recursos de comunicación externa: Deseño de campañas e técnicas de marketing.	19	15
4	Tres son multitude.	Por unha banda analízanse os aspectos mediáticos e sociolóxicos vencellados as ONGs; por outra trabállase o legal/institucional, que no caso español céntrase as figuras da asociación e da fundación.	32	25
5	Mediar resolve.	Na UD abórdase o eido da xestión de conflitos aportando como unha das solucións viables a mediación comunitaria.	19	15
6	Ben está o que ben acaba.	A temática central da UD e a avaliación dos proxectos de desenvolvemento comunitario, dentro da avaliación abórdase o referente aos informes e memorias. Mención aparte merece a xestión de calidade (modelos ISO e FQM).	13	10

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Deseñar para unha sociedade mellor	26

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Deseña proxectos comunitarios, para o que selecciona estratexias que garantan a participación dos axentes sociais na análise da realidade social e a planificación da intervención	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse os elementos estruturais da comunidade e os principais axentes do proceso comunitario
CA1.2 Identifícanse os contextos, ámbitos e sectores de intervención do desenvolvemento comunitario
CA1.3 Defínense estratexias para crear e manter relacións cos axentes comunitarios
CA1.4 Créanse bases de datos de axentes, redes sociais, proxectos e programas comunitarios
CA1.5 Analízanse programas e experiencias de desenvolvemento comunitario
CA1.6 Defínense instrumentos para identificar as aspiracións e os intereses das persoas, colectivos, grupos e institucións
CA1.7 Descríbense as fases, as estratexias e os instrumentos para a planificación participativa de proxectos comunitarios
CA1.8 Argumentouse a importancia de manter actualizados os datos relativos a vías e fontes de información

4.1.e) Contidos

Contidos
<p>Análise da estrutura comunitaria: organización da comunidade; delimitación de estruturas comunitarias; indicadores socioculturais. Concepto de comunidade. Elementos estruturais da comunidade: territorio, poboación, demanda e recursos. Rede social, grupos, colectivos e barrios.</p> <p>0Valoración da participación como eixe do desenvolvemento comunitario.</p> <p>Desenvolvemento comunitario: concepcións e antecedentes históricos do desenvolvemento. Contextos, ámbitos e sectores de intervención. Ámbito rural e desenvolvemento comunitario.</p> <p>Axentes do proceso comunitario: Administración e institucións. Poboación e as súas organizacións Recursos técnicos e profesionais</p> <p>Equipo comunitario.</p> <p>Persoal dinamizador comunitario: papel e funcións; protocolos de presentación.</p> <p>Creación e mantemento de relacións cos axentes comunitarios: estratexias.</p> <p>Elaboración de bases de datos no ámbito comunitario. Selección, clasificación e arquivo da información: fundamentos. Criterios para a súa realización: actualizables, con facilidade para o uso autónomo e accesible. Mantemento e actualización da información.</p> <p>Análise participativa da realidade. Instrumentos para identificar necesidades, aspiracións e intereses de persoas, colectivos, grupos e institucións. Técnicas e instrumentos de recollida de datos no ámbito comunitario. Análise de programas e experiencias concretas de desenvolvemento comunitario.</p> <p>Planificación participativa orientada a procesos e resultados: enfoque do marco lóxico.</p> <p>Xestión de conflitos no ámbito comunitario: conceptualización, características, tipos e protagonistas do conflito; compoñentes e ciclos do conflito.</p>

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Participar: o verbo a conxugar nesta sociedade partida.	19

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Deseña proxectos comunitarios, para o que selecciona estratexias que garantan a participación dos axentes sociais na análise da realidade social e a planificación da intervención	NO
RA2 - Realiza actividades para promover a participación cidadá na construción de procesos comunitarios, en relación co marco legal e os recursos dispoñibles	SI
RA4 - Realiza actuacións de apoio e soporte técnico ao tecido asociativo, analizando o marco legal e administrativo para a súa constitución e a súa xestión	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícaronse os elementos estruturais da comunidade e os principais axentes do proceso comunitario
CA1.2 Identifícaronse os contextos, ámbitos e sectores de intervención do desenvolvemento comunitario
CA1.4 Creáronse bases de datos de axentes, redes sociais, proxectos e programas comunitarios
CA1.7 Descríbense as fases, as estratexias e os instrumentos para a planificación participativa de proxectos comunitarios
CA2.1 Caracterizáronse os procesos de participación social e cidadá, e o seu marco legal
CA2.2 Elaboráronse instrumentos para identificar o nivel de participación de grupos, colectivos, entidades e institucións da comunidade ou zona
CA2.3 Identifícaronse os factores que facilitan ou iniben a participación comunitaria
CA2.4 Seleccionáronse recursos e estratexias para promover a participación e a colaboración dos axentes comunitarios
CA2.5 Caracterizáronse as intervencións comunitarias baseadas en apoio social
CA2.6 Descríbiuse o papel do persoal dinamizador comunitario nos procesos de apoio social
CA2.7 Identifícaronse os espazos de encontro formais e informais existentes nunha comunidade ou zona
CA2.8 Establecéronse protocolos para o control e a xestión participativa dos materiais e dos espazos de encontro
CA4.4 Descríbiuse o papel e as funcións do persoal dinamizador comunitario no desenvolvemento e no mantemento do tecido asociativo

4.2.e) Contidos

Contidos
0Valoración da participación como eixe do desenvolvemento comunitario.
Desenvolvemento comunitario: concepcións e antecedentes históricos do desenvolvemento. Contextos, ámbitos e sectores de intervención. Ámbito rural e desenvolvemento comunitario.
Participación social e cidadá: orixe, historia e situación actual.
0Importancia dos espazos de encontro como recurso para a participación.

Contidos

Voluntariado social. Evolución histórica. Marco legal do voluntariado a nivel internacional, estatal e autonómico. Voluntariado e cooperación. Papel do voluntariado na actualidade.

Marco legal da participación cidadá.

Análise da participación comunitaria: técnicas e instrumentos; criterios e indicadores.

Análise dos factores influentes no proceso de participación social: actitudes e motivación.

Estratexias de participación: sensibilización e motivación; preparación e capacitación da comunidade.

Apoio social para a intervención comunitaria. Redes sociais: tipos e conformación. Grupos de autoaxuda. Papel do persoal profesional.

Espazos como recurso metodolóxico.

Espazos de encontro. Xestión participativa: protocolos de uso e funcionamento.

Organizacións non gobernamentais (ONG), fundacións e asociacións de carácter social: marco histórico.

Os recursos humanos en asociacións, fundacións e ONG.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Comunicar, comunicando, comunicado.	19

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Deseña proxectos comunitarios, para o que selecciona estratexias que garantan a participación dos axentes sociais na análise da realidade social e a planificación da intervención	NO
RA3 - Aplica recursos e estratexias para promover a comunicación e o intercambio de información entre os axentes comunitarios, identificando as características do territorio e a comunidade e as súas necesidades informativas	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.3 Definíronse estratexias para crear e manter relacións cos axentes comunitarios
CA3.1 Seleccionáronse técnicas e estratexias de comunicación atendendo ás características do territorio e a comunidade
CA3.2 Elaboráronse instrumentos para identificar as necesidades informativas da comunidade
CA3.3 Identificáronse os instrumentos de comunicación formal e informal existentes no territorio de actuación
CA3.4 Identificáronse as principais fontes de información na dinamización comunitaria
CA3.5 Elaboráronse instrumentos para recoller e sistematizar a información xerada nos procesos comunitarios
CA3.6 Utilizáronse recursos e estratexias de comunicación e difusión de proxectos e actuacións comunitarias
CA3.7 Elaboráronse protocolos de intercambio e difusión de información no ámbito comunitario
CA3.8 Definíronse indicadores para valorar o nivel de difusión das actividades e o impacto da información transmitida

4.3.e) Contidos

Contidos
<p>Persoal dinamizador comunitario: papel e funcións; protocolos de presentación.</p> <p>Técnicas comunicativas aplicadas á participación social.</p> <p>Factores que interveñen na comunicación na dinamización comunitaria.</p> <p>Aplicación de métodos e técnicas para a detección de necesidades informativas na comunidade.</p> <p>Identificación de medios de comunicación no ámbito comunitario: medios formais e informais; investigación de recursos.</p> <p>Realización de campañas informativas e formativas no desenvolvemento comunitario.</p> <p>Xestión da información no ámbito comunitario. Vías e fontes de información. Bases de datos. Importancia da actualización da información.</p> <p>Protocolos de intercambios de información. Criterios de elaboración: eficiencia, adaptación. Vías, soportes, tempos, períodos e rendibilización de instrumentos. Impacto da información. Indicadores.</p> <p>Presentación e difusión de resultados.</p> <p>Uso das novas tecnoloxías da información e da comunicación.</p>

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Tres son multitude.	32

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Deseña proxectos comunitarios, para o que selecciona estratexias que garantan a participación dos axentes sociais na análise da realidade social e a planificación da intervención	NO
RA2 - Realiza actividades para promover a participación cidadá na construción de procesos comunitarios, en relación co marco legal e os recursos dispoñibles	NO
RA4 - Realiza actuacións de apoio e soporte técnico ao tecido asociativo, analizando o marco legal e administrativo para a súa constitución e a súa xestión	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícaronse os elementos estruturais da comunidade e os principais axentes do proceso comunitario
CA1.2 Identifícaronse os contextos, ámbitos e sectores de intervención do desenvolvemento comunitario
CA1.4 Creáronse bases de datos de axentes, redes sociais, proxectos e programas comunitarios
CA2.1 Caracterizáronse os procesos de participación social e cidadá, e o seu marco legal
CA4.1 Analizouse o marco legal e os procedementos administrativos para a constitución e a xestión dunha entidade ou asociación
CA4.2 Cubríronse os documentos de constitución dunha entidade ou asociación
CA4.3 Describiuse a estrutura organizativa e funcional das entidades e asociacións
CA4.4 Describiuse o papel e as funcións do persoal dinamizador comunitario no desenvolvemento e no mantemento do tecido asociativo
CA4.5 Identifícaronse as vías para solicitar documentación de diferentes organismos, institucións e recursos que xestionan información
CA4.6 Identifícaronse as axudas e as prestacións que poidan recibir as entidades ou asociacións por parte das administracións
CA4.7 Elaboráronse bases de datos e guías sobre recursos de apoio ao tecido asociativo

4.4.e) Contidos

Contidos
Voluntariado social. Evolución histórica. Marco legal do voluntariado a nivel internacional, estatal e autonómico. Voluntariado e cooperación. Papel do voluntariado na actualidade.
Marco legal da participación cidadá.
Organizacións non gobernamentais (ONG), fundacións e asociacións de carácter social: marco histórico.
Obtención de recursos.
Tipos de financiamento: subvencións, convenios, contratos e prestación de servizos.
Marco legal: leis de asociacións e de fundacións.
Proceso para a creación dunha asociación e dunha fundación: características de cada fase.

Contidos

Análise da estrutura organizativa e funcional das asociacións e das entidades sociais: organización do traballo, comunicación, formación interna e xestión do persoal. Perfís e funcións.

Organización administrativa: arquivos e procedementos.

Os recursos humanos en asociacións, fundacións e ONG.

Papel e funcións do persoal profesional no apoio e no soporte técnico ao tecido asociativo.

Administración pública no apoio asociativo.

Selección de recursos de apoio ao tecido asociativo. Elaboración de bases de datos e de guías: criterios

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Mediar resolve.	19

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Deseña proxectos comunitarios, para o que selecciona estratexias que garantan a participación dos axentes sociais na análise da realidade social e a planificación da intervención	NO
RA5 - Pon en práctica procesos de mediación comunitaria, para o que analiza as características do conflito e dos axentes sociais implicados	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.6 Definíronse instrumentos para identificar as aspiracións e os intereses das persoas, colectivos, grupos e institucións
CA5.1 Obtívose información salientable para caracterizar a situación de conflito
CA5.2 Argumentouse se a situación analizada é susceptible de mediación
CA5.3 Respectáronse as fases e as condicións de realización do proceso de mediación comunitaria
CA5.4 Argumentouse a selección das técnicas e dos procedementos empregados
CA5.5 Mantívose unha actitude de escoita activa durante o proceso de mediación
CA5.6 Establecéronse as liñas de actuación para realizar a avaliación do proceso e o seguimento dos acordos
CA5.7 Cubriuse a documentación asociada ao proceso de mediación
CA5.8 Valorouse a necesidade de que a información asociada ao proceso sexa fiable, válida e confidencial

4.5.e) Contidos

Contidos
Factores que interveñen na comunicación na dinamización comunitaria.
Xestión de conflitos no ámbito comunitario: conceptualización, características, tipos e protagonistas do conflito; compoñentes e ciclos do conflito.
Mediación comunitaria: principios, beneficiarios e ámbitos de aplicación. Vantaxes e desvantaxes.
Realización de procesos de mediación comunitaria: Identificación das etapas. Aplicación de técnicas de xestión de conflitos na comunidade. Acordos na mediación comunitaria: características e condicións. Papel das partes implicadas na mediación comunitaria. Persoal profesional no proceso de mediación: funcións e habilidades.
Avaliación e seguimento dos procesos de mediación. Coordinación con persoal avaliador externo na mediación comunitaria.
Formalización da documentación asociada ao proceso de mediación.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Ben está o que ben acaba.	13

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Deseña proxectos comunitarios, para o que selecciona estratexias que garantan a participación dos axentes sociais na análise da realidade social e a planificación da intervención	NO
RA2 - Realiza actividades para promover a participación cidadá na construción de procesos comunitarios, en relación co marco legal e os recursos dispoñibles	NO
RA3 - Aplica recursos e estratexias para promover a comunicación e o intercambio de información entre os axentes comunitarios, identificando as características do territorio e a comunidade e as súas necesidades informativas	NO
RA5 - Pon en práctica procesos de mediación comunitaria, para o que analiza as características do conflito e dos axentes sociais implicados	NO
RA6 - Realiza actividades de avaliación dos proxectos comunitarios, para o que selecciona estratexias, técnicas e instrumentos que posibiliten a participación dos axentes	SI

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.6 Definíronse instrumentos para identificar as aspiracións e os intereses das persoas, colectivos, grupos e institucións
CA1.8 Argumentouse a importancia de manter actualizados os datos relativos a vías e fontes de información
CA2.2 Elaboráronse instrumentos para identificar o nivel de participación de grupos, colectivos, entidades e institucións da comunidade ou zona
CA3.5 Elaboráronse instrumentos para recoller e sistematizar a información xerada nos procesos comunitarios
CA3.7 Elaboráronse protocolos de intercambio e difusión de información no ámbito comunitario
CA3.8 Definíronse indicadores para valorar o nivel de difusión das actividades e o impacto da información transmitida
CA5.6 Establecéronse as liñas de actuación para realizar a avaliación do proceso e o seguimento dos acordos
CA6.1 Seleccionáronse estratexias e instrumentos de avaliación participativa atendendo ás características da comunidade e os obxectivos
CA6.2 Elaboráronse instrumentos para realizar o seguimento dos procesos de participación en colaboración cos axentes
CA6.3 Adecuáronse as técnicas e os instrumentos de recollida e análise da avaliación á realidade dos axentes
CA6.4 Establecéronse protocolos para a comunicación dos resultados da avaliación a todos os membros do equipo e axentes implicados
CA6.5 Identificáronse os instrumentos de análise que permitan identificar a relación establecida entre os axentes comunitarios e o seu nivel de coordinación
CA6.6 Establecéronse criterios e indicadores para verificar a utilidade das estratexias e instrumentos de comunicación empregados no proxecto comunitario
CA6.7 Empregáronse as tecnoloxías da información e da comunicación para a elaboración, presentación e difusión de informes de avaliación e memorias
CA6.8 Establecéronse os procedementos xerais para a xestión da calidade da intervención

4.6.e) Contidos

Contidos

Contidos

Elaboración de bases de datos no ámbito comunitario. Selección, clasificación e arquivo da información: fundamentos. Criterios para a súa realización: actualizables, con facilidade para o uso autónomo e accesible. Mantemento e actualización da información.

Análise participativa da realidade. Instrumentos para identificar necesidades, aspiracións e intereses de persoas, colectivos, grupos e institucións. Técnicas e instrumentos de recollida de datos no ámbito comunitario. Análise de programas e experiencias concretas de desenvolvemento comunitario.

Protocolos de intercambios de información. Criterios de elaboración: eficiencia, adaptación. Vías, soportes, tempos, períodos e rendibilización de instrumentos. Impacto da información. Indicadores.

Formalización da documentación asociada ao proceso de mediación.

Avaliación no ámbito comunitario: características e proceso.

Gestión da calidade no ámbito comunitario.

Avaliación participativa: técnicas e instrumentos. Adecuación aos axentes.

Avaliación dos procesos de participación: criterios e indicadores.

Avaliación das relacións e nivel de coordinación entre axentes: criterios e indicadores.

Avaliación das estratexias e instrumentos de comunicación: criterios e indicadores (indicadores de difusión e impacto da información).

Coordinación con persoal avaliador externo.

Elaboración de informes e memorias no ámbito comunitario. Adecuación aos axentes comunitarios.

Presentación e difusión de resultados.

Uso das novas tecnoloxías da información e da comunicación.

5. Mínimos exigibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos exigibles para alcanzar a avaliación positiva están indicados en cada unha das unidades didácticas.

As porcentaxes referidas ao "peso da cualificación" de cada criterio de avaliación que figuran nas UD son meramente orientativas para a docencia, de forma que para a obtención da nota trimestral teranse en conta os seguintes criterios de cualificación:

A nota de cada avaliación e a final de módulo calcularase sumando as notas resultantes da utilización dos seguintes procedementos de avaliación:

A. Un 40% da mesma procederá da cualificación obtida no relativo ao grao de adquisición dos contidos conceptuais. A avaliación deste apartado farase a partir dos exames (probos escritos / cuestionarios de preguntas teórico-prácticas) ou probos orais realizadas en cada avaliación, e que serán puntuadas do 0 ao 10.

B. Un 20% procederá da realización de traballos, exercicios e tarefas, individuais ou de grupo, e que serán puntuadas do 0 ao 10.

Nos traballos de grupo valoraranse as seguintes cuestións:

1. Estrutura, contido e presentación ou exposición/defensa do produto acadado polo grupo.
2. As aportacións individuais ao traballo grupal e, no seu caso, presentación ou exposición/defensa individual do traballo ou proxecto do grupo.
3. A dinámica de traballo, é dicir, valorarase se as tarefas se distribuíron equitativamente e tendo en conta as posibilidades e limitacións de cada membro do grupo, si cada un se responsabilizou activamente do seu traballo, si se fixo unha posta en común para que o traballo resulte algo coherente, si se resolveron os problemas que puideran xurdir, etc.

As actitudes negativas e carentes de compromiso coas tarefas encomendadas polo grupo, o traballo insuficiente - tanto en calidade como en cantidade-, que poida amosar algún alumno/a, son factores que repercuten negativamente na cualificación e conlevan a conseguinte valoración diferenciada do traballo do alumno/a respecto ao do grupo.

Os traballos deberán ser entregados no tempo e forma acordado, salvo causa debidamente xustificada, de non ser así por cada día de atraso restaráselle un punto na nota do traballo. Tendo un máximo de 10 días de clase para entregalo e que lle puntue. Pasado ese tempo, o traballo non puntúa pero é imprescindible entregalo -cumprindo os mínimos establecidos para o mesmo- para poder presentarse ao exames e/ou a proba extraordinaria.

A non asistencia durante o 20% do tempo asignado na clase para a realización dos traballos en grupo supón acadar un 0 neste apartado. Se a ausencia acada 40% no tempo asignado na clase para a realización do traballo grupal suporá que esa persoa deberá entregar o traballo individualmente en tempo e forma, descontándose o 20% no total da nota do traballo.

* A ausencia na clase (salvo causa xustificada) na data de exposición do traballo grupal no que se participe, implica unha cualificación negativa en dita parte do traballo.

* Traballos individuais : As actividades serán de reflexión ou valoración persoal sobre algunha actividade desenvolta na clase (por exemplo o comentario dun video ou artigo, valoración sobre unha exposición ou debate realizado na aula, etc).

O alumnado que copie ou plaxie un traballo terá un 0 na nota do traballo e deberá facer un traballo de recuperación ou penalización. A cualificación na parte procedimental deberá ser igual ou superior a 5, para facer media co resto dos contidos conceptuais e actitudinais.

C. Contidos actitudinais 20% restante procederá dos comportamentos e actitudes amosados nas clases e vinculadas ao perfil profesional, e que se establecen a continuación:

1) Actitudes e comportamentos en relación ás persoas:

- Disponibilidade para manter relacións fluídas e traballar con tódolos membros da clase, para cooperar e facilitar o desenvolvemento do traballo e a superación das dificultades e conflitos.
- Integración no grupo.
- Corrección na comunicación verbal e non verbal.
- escoita activa durante as actividades ou exposicións dos compañeiros e compañeiras, do profesorado ou doutros profesionais. Comportamento persoal axeitado á situación.

- Aceptación e realización de críticas construtivas. Asertividade.

2) Actitudes e comportamentos en relación ó traballo:

- Puntualidade.

- Participación activa no desenvolvemento das actividades; presentación de propostas; iniciativa; interese por aprender.

- Predisposición á autoavaliación cun sentido crítico e construtivo.

- Respecto polos compromisos establecidos co grupo para a realización de diferentes tarefas; responsabilidade na realización das tarefas asignadas.

- Respecto polos compromisos establecidos co profesorado na entrega dos traballos nas datas indicadas. Non se admitirá a entrega de traballos fóra dos prazos establecidos.

- Capacidade de organización, xestión e busca de recursos. Autonomía. Estratexias e iniciativas de resolución de problemas.

Dado o carácter fundamentalmente práctico do ciclo, os contidos actitudinais son fundamentais á hora de establecer a nota final do alumnado, poidendo ésta incrementarse ou diminuír en función dos propios criterios do profesor que imparte o módulo conforme aos rexistros realizados.

En ningún caso superarán a avaliación o alumnado que a súa cualificación en actitudes, valores e normas sexa negativa.

Para aprobar o módulo é imprescindible aprobar tanto os contidos conceptuais, procedimentais e actitudinais. Ademais de ter cada unha das avaliacións aprobadas. Non se fará media entre as avaliacións suspensas e as aprobadas.

Para poder presentarse tanto ás avaliacións parciais coma ao exame final e ou proba extraordinaria. O alumnado deberá ter entregados todos os traballos esixidos (cumprindo os requisitos especificados polo profesor).

A nota final do módulo obterase a partir da media resultante dos resultados obtidos nas tres avaliacións. A ponderación por avaliación se realizará da seguinte maneira:

1ª avaliación: 20%

2ª avaliación: 30%

3ª avaliación: 50%

As datas de exame estableceranse de acordo co alumnado; en cada avaliación, o alumnado terá sempre acceso aos exames corrixidos e cualificados. Ao rematar o período correspondente a cada avaliación, quedarán arquivados en poder do profesor.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

O carácter continuo da avaliación debe permitir, na meirande parte dos casos, a detección precoz dos déficits na adquisición das aprendizaxes por parte do alumnado e, en consecuencia, a identificación dos aspectos do proceso que provocan estes déficits e a adopción das medidas correctoras oportunas. A realización de actividades de reforzo terá carácter continuo e individualizado co fin de que o alumnado acade os niveis mínimos esixibles. En cada trimestre realizarase unha proba de recuperación para os alumnos que non superasen o exame ordinario correspondente á avaliación. Independentemente da nota da proba a nota que contará nos contidos conceptuais é dun 5. Se teñen pendente a entrega dalgún traballo ou está suspenso a nota máxima na parte suspensa será dun 5. Logo se fará a media tal e como se estableza os criterios de cualificación para a avaliación correspondente.

No suposto de que estas medidas fosen insuficientes e algún alumno ou alumna non superase algunha avaliación, logo de realizada a terceira avaliación parcial, a profesora realizará un informe de avaliación individualizado do alumnado que teña algunha avaliación pendente; este informe servirá de base para o deseño das actividades de recuperación que se realizaran entre a terceira avaliación parcial e a avaliación final, nun período non superior ás tres semanas.

Estas actividades de recuperación concretaranse para cada alumno ou alumna tomando como referencia os resultados de aprendizaxe, os criterios de avaliación, os obxectivos e os contidos do módulo non adquiridos, terán un carácter global e individualizado e incluírán as modificacións metodolóxicas pertinentes para facilitar que a alumna ou alumno poida alcanzar os niveis mínimos esixidos.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

En aplicación dos artigos 25.2 e 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial, a avaliación ten un carácter continuo pero o alumnado que perda o dereito á avaliación continua na modalidade presencial terá dereito a realizar unha proba extraordinaria de avaliación previa á avaliación final de módulos correspondente.

Dado que o módulo de Desenvolvemento Comunitario ten unha duración de 128 sesións, o número máximo de faltas de asistencia para ter dereito á avaliación continua será de 13 sesións no caso de faltas non xustificadas (10 % do total) ou 20 sesións no caso da suma de faltas xustificadas e non xustificadas (15% do total) Este cómputo resulta do acordo adoptado por parte das xefaturas de departamentos de Ciclos do IES Rosalía de Castro. Para determinar a perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumnado na xustificación desas faltas.

A avaliación extraordinaria consistirá na realización dunha proba que constará dunha parte teórica e dunha parte práctica (cada unha cun peso dun 50% da nota total) sobre os contidos do módulo e na Elaboración e presentación de actividades similares as realizadas ao longo do curso na aula e traballos extra (para compensar as faltas de asistencia), que o alumnado presentará en tempo e forma (a criterio do profesor).

Proba Teórico-práctica (cada unha valorada con 5 puntos, un 50%):

Parte teórica: poderá incluír cuestións de diferente tipo: de elección, de resposta corta e/ou de desenvolvemento -máis ou menos amplo- de cuestións relacionadas cos contidos do módulo. A duración máxima desta parte será de 2 horas.

Parte práctica (50% da nota final da proba): Realización de actividades similares ás realizadas ao longo do curso na aula e/ou traballos extras, ou resolución de casos prácticos, que o alumno presentará en tempo en forma (a criterio do profesorado). De realizarse mediante proba escrita, a duración máxima desta parte será de 2 horas.

A duración global desta proba de avaliación extraordinaria terá un máximo de 4 horas.

Para alcanzar unha cualificación positiva na proba extraordinaria é preciso aprobar cada parte así como ter aprobadas todas as actividades presentadas e traballos extras, non existindo a posibilidade de facer media entre ambas probas, nin de gardar a parte aprobada se fose o caso.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

O seguimento da programación, farase mensualmente en reunión do equipo docente do ciclo, quedando constancia do grado de cumprimento da mesma na propia aplicación informática (apartado de "seguimento de programación") ou documentalmente mediante un modelo de "seguimento da programación". No caso de modificacións na programación, xustificárase debidamente no devandito apartado da aplicación ou no modelo de "seguimento da programación".

Ao final de curso cada docente realizará a Memoria final do módulo segundo o modelo establecido, na que se incluírán tódalas propostas de mellora feitas durante o curso e que servirán como base para a elaboración das programacións do vindeiro curso. Constancia de información ao

alumnado: "O profesorado, nos primeiros días de clase explicará ó alumnado a programación de cada módulo que imparta. Para reforzar esta información fará un Extracto da programación que constará dunha copia das partes da programación correspondentes aos obxectivos, os mínimos esixibles e os criterios e instrumentos de avaliación."

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Para a realización da avaliación inicial, o primeiro día do curso o alumnado cubrirá unha enquisa que ten como obxectivo coñecer as características e a formación previa de cada alumno e alumna así como as súas capacidades e orientar e situar ao alumnado en relación co perfil profesional correspondente. A información recollida será analizada polo equipo educativo en xunta de avaliación, momento no que se tomarán as decisións oportunas sobre as medidas de reforzo educativo.

Ao comezo de cada unidade de traballo realizarase unha avaliación inicial, valorando os coñecementos previos do alumnado sobre os contidos a impartir.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

Entendemos como reforzo educativo o conxunto de medidas educativas deseñadas polo profesorado dirixidas a axudar ao alumnado nas súas dificultades escolares ordinarias.

Entre as medidas que desde un principio se establecen nesta programación destacamos:

- Establecer claramente os obxectivos mínimos a conseguir.
- Estar abertos á preparación de diversas actividades sobre un mesmo contido variando o grao de dificultade e o tipo de procesos que se poñen en xogo.
- Favorecer a ubicación do alumnado no lugar máis axeitado ás súas características.
- Flexibilizar a colocación do mobiliario en caso de que poida ser de axuda.
- Promover a aprendizaxe cooperativa e a axuda entre iguais, facilitando a constitución de grupos heteroxéneos que perseguen un mesmo obxectivo desde a premisa de que para conseguilo é imprescindible a participación de todas as persoas do grupo.
- Propoñer actividades de traballos colaborativos en pequenos grupos ou en parella.

En calquera caso, as medidas deberán de ser individualizadas e polo tanto adaptadas ás necesidades concretas de cada caso, polo que despois da avaliación inicial ou en calquera momento do curso no que se detecte unha dificultade se porán en marcha os preceptivos mecanismos de reforzo, ou de ser o caso, solicitarase a axuda do equipo educativo e do departamento de orientación por se fose necesario dar un paso máis na concreción das medidas.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

A temática do módulo posibilita o debate co alumnado sobre os principais temas transversais, que estarán integrados en boa parte das actividades.

A educación para a saúde será destacada coma unha compoñente esencial dunha vida plena, máis alá da comprensión daquela como a falla de enfermidade, contemplandoa pois como a capacidade de funcionar e relacionarse cos seus semellantes dun xeito enriquecedor para sí mesmo e para a colectividade.

A educación para a paz traballárase en todas as actividades de cooperación, resolución pacífica de conflitos e co respecto das opinións alleas, características imprescindibles para a intervención social e, todavía máis importante, nun contexto progresivamente máis intercultural.

En relación coa educación para o consumo e educación ambiental, e preciso suliñar a consideración dos diversos niveis que relacionan o consumo co estilo de vida, tendo coma protagonista principal o respecto ó medio ambiente.

Tendo en conta as capacidades do alumnado neste ciclo superior, considerase necesario insistir nos aspectos actitudinais dos temas transversais, o que, dadas diversas condicións permitiría un enfoque axeitado da súa actuación profesional, atendendo sempre á ética profesional.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Asociada a este módulo en concreto consideranse de interese as actividades seguintes:

- Actividades organizadas na cidade de carácter puntual que tivesen aplicación ao módulo.
- Visita a asociacións e fundacións da cidade.
- Charla sobre programas de voluntariado.
- Presentación de proxectos de mediación de conflitos no eido escolar.